

ГЕОДЕЗІЯ, КАРТОГРАФІЯ ТА ЗЕМЛЕУСТРІЙ

СУТНІСТЬ ПОНЯТТЯ “РАЦІОНАЛЬНЕ ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ”

Берладіна І. І. – студентка 3 курсу спеціальності “Геодезія, картографія та землеустрій”

Керівник: доцент І.П.Шелепницька

Кафедра землеустрою і кадастру

Земля — найважливіша складова природних ресурсів, основа рослинного і тваринного світу, вмістилище природних багатств, операційний базис промисловості, населених пунктів і доріг, головний засіб виробництва в сільському господарстві. Саме тому раціональне землекористування є обов’язковою складовою комплексної системи експлуатації та охорони природних ресурсів. Раціональне землекористування, за визначенням науковців, означає максимальне залучення до господарського обігу всіх земель та їх ефективне використання за основним цільовим призначенням, створення найсприятливіших умов для високої продуктивності сільськогосподарських угідь і одержання на одиницю площі максимальної кількості продукції за найменших витрат праці та коштів [1].

Раціональне використання землі — обов’язкова екологічна вимога при використанні цього природного ресурсу, адже у Законі України «Про охорону навколишнього природного середовища» зазначено, що використання природних ресурсів громадянами, підприємствами, установами та організаціями здійснюється з додержанням раціонального та економного використання природних ресурсів на основі широкого застосування новітніх технологій [3]. В Земельному Кодексі України вимога щодо раціонального використання та забезпечення раціонального використання та охорони земель згідно до принципів земельного законодавства відображена в статті 5 [4].

Поняття раціонального використання земель розроблено ще в радянський період. Радянські вчені традиційно пов’язували раціональне використання земель з економічною функцією землі. Так, одні автори наголошують, що головним у вирішенні проблеми правильного і найраціональнішого використання сільськогосподарських земель є підвищення її родючості і якості, корисних якостей, що необхідно для задоволення матеріальних і духовних потреб людини і суспільства. Інші стверджують, що раціональне використання природних багатств — категорія насамперед економічна [2, с. 75–76]. Існують підходи до визначення цього поняття з позицій розумного (лат. «ratio» - розум), ефективного використання природних багатств, тобто найменшої їх кількості з найбільшою віддачею, з найбільшою вигодою для досягнення мети

виробництва. Вони стверджують, що раціональне природокористування — це ефективне цільове використання природних багатств з урахуванням взаємодії і взаємозалежності всіх природних факторів. Поряд з тими вченими, що стверджують, що раціональне використання природних ресурсів (землі) є категорією суто економічною є й такі, що підкреслюють лише екологічний аспект поняття.

Погоджуючись з вищенаведеними визначеннями, які без сумніву мають вагоме наукове обґрунтування, можемо зробити висновок, що раціональне використання земель — це таке їх цільове і комплексне використання, при якому досягнуто баланс (найоптимальніше, пропорційне і гармонічне зіставлення) між ефективністю використання земель і екологічними вимогами.

Ефективне використання земель — це виважене, науково обґрунтоване, планове, із врахуванням довгострокових інтересів суспільства використання земель, при якому отримують максимальну користь при мінімальних витратах.

Комплексне використання земель — це використання земель із врахуванням взаємозв'язків, взаємодії та взаємозалежності усіх природних факторів, навколишнього природного середовища, вживане у таких двох аспектах:

- як складова комплексного використання всіх природних ресурсів і навколишнього природного середовища;
- як врахування екологічної рівноваги і екобалансу при використанні та плануванні використання земель різних категорій, наприклад, оптимізація зіставлення між антропогенними і природними ландшафтами у різних регіонах.

Список використаних джерел

1. Андрейцев В. І. Правовий режим землі як основного національного багатства (Коментар до ч. 1 ст. 1 Земельного кодексу України) // Законодавство України: Науково-практичні коментарі. – 2002. – № 4.
2. Андрейцев В. І. Правові засади земельної реформи і приватизації земель в Україні: навч.-практ. посіб. – К.: Істина, 1999.
3. Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища» від 25 червня 1991 року // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 41.
4. Земельний кодекс України від 25 жовтня 2001 року.